

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 90/07-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. mája 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. J. D., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. D., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nečinnosťou a nesprávnou činnosťou Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/01 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. J. D. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. mája 2007 doručená sťažnosť Mgr. J. D., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s právom na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a podľa čl. 8 dohovoru nečinnosťou a nesprávnou činnosťou

Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/01. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 30. apríla 2007.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka ešte 12. septembra 2001 podala okresnému súdu žalobný návrh o určenie, či jej pracovný pomer založený pracovnou zmluvou bol platne zmenený jednostranným prejavom vôle nadriadeného, ako aj na splnenie povinností zamestnávateľa podľa § 35 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce. Sťažovateľka skončila svoj pracovnoprávny vzťah so žalovaným zamestnávateľom na vlastnú žiadosť k 31. júlu 2004. Žalovaný to uviedol vo svojom písomnom vyjadrení k žalobe predloženom okresnému súdu 5. mája 2005. Okresný súd túto skutočnosť nevezal na vedomie a nepripísal jej právny význam pre uplatnenie zákonom ustanoveného postupu vyplývajúceho z prvej vety § 104 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka nevezala svoju žalobu späť podľa § 96 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Preto aj po skončení jej štátnozamestnaneckého vzťahu so žalovaným zostal predmet žaloby predmetom konania pred okresným súdom. Okresný súd doručil 10. januára 2007 predvolanie určené sťažovateľke, aby sa dostavila na pojednávanie nariadené na 1. február 2007. Právny zástupca sťažovateľky listom doručeným 16. januára 2007 vyzval okresný súd na uplatnenie zákona. Podstatou výzvy bolo upozornenie na § 103 v spojení s § 104 ods. 1 prvou vetou Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ustanovenia v okolnostiach daného prípadu majú za následok vznik zákonom ustanovenej povinnosti okresného súdu konanie vo veci sp. zn. 19 C 373/01 zastaviť. Ide o úkon, ktorý je okresný súd povinný urobiť ex offio bez upozornenia účastníkov konania. Právny zástupca sťažovateľky ospravedlnil zo zdravotných dôvodov svoju neúčast' na pojednávaní 1. februára 2007. Sťažovateľka usudzovala, že okresný súd sám tento termín pojednávania nezrušil len preto, lebo nemal dostatok času zabezpečiť právny účinok úpravy § 103 v spojení s § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku po tom, ako 16. januára 2007 dostal jej výzvu. Sťažovateľka pokladala v tomto čase za samozrejmé, že konanie sp. zn. 19 C 373/01 bude v súlade so zákonom v dohľadnom čase skončené zastavením. Okresný súd však ďalším predvolaním vyzval sťažovateľku, aby sa zúčastnila pojednávania nariadeného na 29. máj 2007 z dôvodu, že: „*Súd pokladá za potrebné Vás v tomto konaní vypočuť*“. Toto predvolanie bolo sťažovateľke doručené 20. marca 2007. Sťažovateľka dospela k záveru, že nariadením pojednávania po tom, čo

okresný súd stratil právomoc o veci konať a rozhodnúť inak, než uznesením o zastavení konania, sa preukazuje zámer sudkyne JUDr. K. F. (ďalej len „sudkyňa“) vo veci rozhodnúť v neprospech sťažovateľky. Týmto prejavom sudcovskej svojvôle sudkyňa navonok dala najavo, že vo veci nie je nestranná a že má vôľu rozhodnúť tak, aby jej rozhodnutie vyhovovalo žalovanému. Sťažovateľka preto podala návrh na vylúčenie sudkyne z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 19 C 373/01 pre jej zaujatosť vo veci podľa § 14 ods. 1 v spojení s § 15a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Tento návrh bol okresnému súdu doručený 14. marca 2007, avšak nebol za neho zaplatený súdny poplatok. Okresný súd počas jedného mesiaca, ktorý uplynul od podania návrhu, nevyzval sťažovateľku na jeho zaplatenie, hoci ide o zákonom určenú povinnosť súdu. Sťažovateľka uhradila súdny poplatok a písomne o tom upovedomila okresný súd 13. apríla 2007. Zaplatenie súdneho poplatku nie je podmienkou začatia súdneho konania. Zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) určil právny účinok až pre ďalšiu právnu skutočnosť, a to pre nezaplatenie súdneho poplatku napriek výzve súdu na jeho zaplatenie (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch). V súlade so zákonom o súdnych poplatkoch súd môže začať konanie o návrhu, za ktorý navrhovateľ nezaplatil súdny poplatok, a až následne musí konanie zastaviť, ak navrhovateľ po splnení zákonom určeného postupu súdu svoju povinnosť zaplatiť súdny poplatok nesplní. V právnej praxi zaužívané vyžadovanie zaplatenia súdneho poplatku súdom skôr, než sa súd začne návrhom zaoberať, sa zakladá na obyčaji bez základu v platnej právnej úprave. Táto okolnosť má zásadný význam v konaní o sťažovateľkinej sťažnosti. Okresný súd má zákonom určenú povinnosť predložiť námietku zaujatosti do 10 dní od podania sťažnosti nadriadenému súdu na rozhodnutie (§ 16 ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku). Zákon nepodmienil vznik tejto povinnosti zaplatením súdneho poplatku. Nadriadený súd má zákonom určenú povinnosť rozhodnúť o námietke do 10 dní od predloženia veci (§ 16 ods. 1 druhá veta Občianskeho súdneho poriadku). S prihliadnutím na zákonom určené lehoty prejednávania a rozhodnutia o námietke zaujatosti sudcu je každý orgán súdnej moci povinný postupovať pri uplatnení § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, ak je potrebné, aby súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku. Súd nemá možnosť odkladať takúto výzvu do viac alebo menej vzdialenej budúcnosti, ale je povinný urobiť ju tak rýchlo po podaní

námietky zaujatosti, aby k prejednaniu námietky a rozhodnutiu o nej mohlo dôjsť v lehote ustanovenej Občianskym súdnym poriadkom. V danom prípade okresný súd zostal vo veci nečinný jeden mesiac. Nemožno predvídať, o čo dlhšie by trvalo nesplnenie jeho zákonnej povinnosti vyzvať účastníka konania na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na vylúčenie sudkyne pre zaujatosť, ak by sťažovateľka sama z vlastnej iniciatívy tento nedostatok nebola odstránila. Z hľadiska porušenia základného práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie je relevantné, že ani po zaplatení súdneho poplatku okresný súd nepredložil vec na rozhodnutie o námietke zaujatosti nadriadenému súdu.

Z hľadiska posúdenia včasnosti podanej sťažnosti sťažovateľka zdôrazňuje, že podanou sťažnosťou namieta dvojnásobné porušenie svojho základného práva. V prípade námietky zaujatosti sudkyne, o ktorej sa nekonalo v súlade s Občianskym súdnym poriadkom, ide o návrh doručený okresnému súdu 14. marca 2007. Sťažovateľka namieta porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie aj úkonom okresného súdu, ktorý namiesto toho, aby v súlade so zákonom konanie zastavil, určil termín ústneho pojednávania na 29. máj 2007, o čom sa sťažovateľka dozvedela doručením predvolania 20. marca 2007. V oboch prípadoch preto bola sťažnosť podaná skôr, než do dvoch mesiacov plynúcich odo dňa, keď okresný súd v súlade so zákonom bol povinný konať, avšak ten zostal nečinný.

Z hľadiska právomoci ústavného súdu konať o podanej sťažnosti sťažovateľka zdôrazňuje, že nemá v okolnostiach prípadu ďalší právny prostriedok na ochranu svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie. Poznomenáva, že ústavný súd spravidla odmieta sťažnosti namietajúce porušenie základného práva alebo slobody všeobecným súdom. V tejto súvislosti poukazuje napríklad na uznesenie sp. zn. IV. ÚS 241/04, podľa ktorého do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, pričom aj takýto zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a preto je podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitelné účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu. Správanie okresného súdu v okolnostiach daného prípadu je zjavne arbitrárne, lebo okresný súd dvakrát nekonal spôsobom, ktorý mu určil Občiansky súdny poriadok. Sťažovateľka sa uchádza o ochranu svojho základného

práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré patrí k implikovaným právam priznaným v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Už z pomenovania tohto základného práva možno odvodiť, že sa zaručuje v konaní pred orgánmi súdnej moci, a preto účelom tohto práva je poskytnúť oprávnenej osobe ochranu pred všeobecnými súdmi. Ide o procesné ústavné právo, ktorého reálna dostupnosť má relevanciu pred skončením súdneho konania. Aj keď súd v prípade prejednávania a rozhodovania o námietke zaujatosti sudcu má podľa záverečnej formulácie § 15 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku právo neprihliadnuť na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, nemôže ísť o absolútne nepreskúmateľné rozhodnutie súdu, lebo v takom prípade by sa právo na spravodlivé súdne konanie v nesúlade s čl. 13 ods. 4 ústavy obmedzilo nad svoju podstatu a zmysel. Ustanovenie § 15 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku o neprihliadnutí na námietku zaujatosti, ak táto nespĺňa náležitosti námietky, treba vysvetliť a uplatniť podľa čl. 152 ods. 4 ústavy, teda doslovne. Jedine takú námietku zaujatosti, ktorá nemá náležitosti námietky, súd nepredkladá nadriadenému súdu. Každú inú námietku zaujatosti je súd povinný predložiť nadriadenému súdu, čo sa však v danom prípade nestalo. To isté sa vzťahuje na ustanovenie § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci. Za postup sudcu v konaní o prejednávanej veci nemožno označiť také správanie sudcu, ktorým sudca úmyselne porušuje zákon. Okrem toho rozhodnutie o tom, či je splnená podmienka § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, nie je zverená do právomoci sudcu, ktorého zaujatosť účastník konania namietol. O sťažovateľkinej námietke zaujatosti sudkyne mal rozhodnúť Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a sudkyňa, proti ktorej námietka smerovala, bola povinná námietku predložiť na rozhodnutie vecne a miestne príslušnému súdu. Tento postup sudkyňa nedodrжала a nie je relevantné, či tak urobila úmyselne, alebo z nedbanlivosti. Zodpovednosť sa v takom prípade spája s výsledkom. Právo na spravodlivé súdne konanie poruší každý sudca, ktorý v rozpore so zákonom nepredloží námietku zaujatosti na rozhodnutie nadriadenému súdu. Protiprávne je už nedodržanie lehoty určenej § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Absolútne neospravedliteľné a netolerovateľné je, ak sudca vôbec nepredloží námietku zaujatosti nadriadenému súdu na prejednanie a rozhodnutie. Sťažovateľka je presvedčená, že dostupnosť práva na spravodlivé súdne konanie sa v Slovenskej republike zaručuje v konaní

pred každou inštanciou súdnej moci a pred každým sudcom zvlášť, a nie generálne pred aspoň jedným zo všeobecných súdov zriadených v Slovenskej republike. Sťažovateľka sa v danom prípade môže domôcť výhod prameniacych z práva na spravodlivé súdne konanie jedine v konaní pred ústavným súdom, lebo riadne ani mimoriadne opravné prostriedky proti nečinnosti okresného súdu vo veci námietky zaujatosti sudkyne jej právny poriadok nepriznal. Zhodné sa týka nečinnosti súdu, ktorý má zastaviť konanie podľa § 104 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku.

Z judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 5/02, II. ÚS 71/97) vyplýva, že právo na spravodlivé súdne konanie sa nezaručuje iba čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale je implikované aj v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Základné právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje predovšetkým také súdne konanie, ktoré je v súlade so zákonom a každý účastník súdneho konania má na neho právo. Postup súdu a sudcu je v súlade so zákonom vtedy, keď sudca plní príkazy ustanovené zákonom o súdnom konaní, neporušuje zákazy ustanovené zákonom o súdnom konaní a nestrane umožňuje účastníkom konania, aby uplatňovali svoje práva, pričom od nich vyžaduje plnenie zákonných povinností. Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie dvomi typmi správania okresného súdu. Oba sa navonok prejavujú jeho nečinnosťou. V prvom prípade je okresný súd nečinný, hoci mu je známe, že stratil právomoc prerokovať a rozhodnúť spor v merite veci a že Občiansky súdny poriadok mu ukladá povinnosť zastaviť konanie. V druhom prípade je nečinný, hoci podľa Občianskeho súdneho poriadku má povinnosť predložiť námietku zaujatosti sudkyne nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke.

Pokiaľ ide o zastavenie konania, sťažovateľka podala žalobu v čase, keď mala na určujúcom rozhodnutí súdu naliehavý právny záujem. Plynutím času tento naliehavý právny záujem zanikol a stalo sa tak v dôsledku márneho vyčkávania na konanie súdu. V danom prípade je okresný súd povinný postupovať v súlade s § 103 a § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Podľa názoru sťažovateľky (ktorý vychádza z publikácie Mazák, Ján. 2004. Základy občianskeho procesného práva. 2. podstatne prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: Iura edition, s. 165) súd skúma splnenie predpokladov prípustnosti (procesné podmienky) z úradnej povinnosti, pričom nielen navrhovateľ, ale aj odporca prispieva k zákonnému preskúmaniu procesných podmienok tak, že uplatní námietky

o nedostatku niektorej procesnej podmienky alebo o jej nesplnení. Zodpovednosť za dodržanie procesných podmienok však vždy leží na súde, ktorý vytvára reálne predpoklady na uplatnenie práva na súdnu ochranu aj tým, že koná a rozhoduje iba za splnenia všetkých predpokladov prípustnosti na rozhodovanie vo veci samej. Uplatnenie a výklad § 103 a § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku je zverené do výlučnej právomoci súdu. Súd nie je v prípade postupu určeného týmito ustanoveniami viazaný návrhom účastníkov. Súd je ex offo povinný uplatniť postup podľa § 104 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, ak zistí splnenie zákonom určenej podmienky. Na rozdiel od späťvzatia návrhu, ktorého právny účinok môže odporca odoprieť podľa § 96 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, v prípade zastavenia konania pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania odporca nemá právo vyjadriť sa k záveru súdu zastaviť konanie. Sťažovateľka 16. januára 2007 predložila okresnému súdu písomný návrh na zastavenie konania podľa § 104 ods. 1 v spojení s § 103 Občianskeho súdneho poriadku. Postup súdu podľa týchto ustanovení nie je podmienený uplatnením práva (úkonom účastníka konania), ale je určený zákonom. Zákon určil, že pre uplatnenie postupu podľa § 104 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku stačí jedna podmienka konania majúca nedostatok, ktorý nemožno odstrániť. Preto v danom prípade bolo povinnosťou okresného súdu zastaviť konanie o žalobe bezprostredne po tom, ako okresný súd preveril pravdivosť tvrdenia sťažovateľky, že počas spočívania sporu na okresnom súde zanikol jej naliehavý právny záujem, a tak zanikla aj zákonom určená podmienka zakladajúca právomoc súdu o veci rozhodnúť podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka pripomína, že nejde o novú skutkovú okolnosť, pretože žalovaný na ňu upozornil okresný súd ešte 5. mája 2005. Postup okresného súdu nebol v súlade ani s § 1 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľke sa totiž nedostalo oprávnenej ochrany, teda dosiahnutia spravodlivosti, lebo nečinnosť okresného súdu spôsobila, že jej pôvodne naliehavý právny záujem na rozhodnutí súdu zanikol v dôsledku jeho pochybení, jeho nečinnosti, resp. nesprávnej činnosti. Zánik naliehavého právneho záujmu má v danom prípade za následok vznik povinnosti okresného súdu zastaviť konanie podľa § 104 prvej vety v spojení s § 103 Občianskeho súdneho poriadku. Účelom práva na spravodlivé súdne konanie je zabezpečiť účastníkom konania rozhodnutie súdu v čase, keď súdne rozhodnutie má pre účastníka právny význam a zároveň v čase, v ktorom zákon priznáva súdu právomoc rozhodnúť o merite veci.

Sťažovateľka bola okresným súdom poškodená na svojom práve dvakrát. Okresný súd nerozhodol o jej spore v čase, keď mu to zákon umožňoval, a tak jej znemožnil dosiahnutie spravodlivosti. Druhýkrát poškodil sťažovateľku, keď po strate právomoci rozhodnúť o veci inak, než uznesením o zastavení konania, sťažovateľku predvolávaním na ústne pojednávania podroboval nadbytočným obmedzeniam, ktoré v kontexte celého sporu majú charakter šikanovania. Na to, aby súd splnil svoju zákonom určenú povinnosť, nie je nevyhnutné predvolanie sťažovateľky na ústne pojednávanie. Sťažovateľka okresný súd viackrát písomne vyrozumela o tom, že skončila štátnozamestnanecký vzťah so žalovaným, v dôsledku čoho zanikol jej naliehavý právny záujem, ktorý je *conditio sine qua non* ďalšieho konania o merite jej žaloby. Účasť na ústnom pojednávaní má za následok, že sťažovateľka bude musieť odpracovať pracovné úlohy, ktoré by inak splnila v obvyklom pracovnom čase, po obvyklom pracovnom čase, na úkor osobného voľna a odpočinku po práci. Požiadavka účasti sťažovateľky na ústnom pojednávaní má tak za následok porušenie jej základného práva na súkromie, resp. na súkromný a rodinný život. Nie je podstatné, ako dlho má toto obmedzenie trvať, lebo nejde o nevyhnutné obmedzenie. V celom kontexte konania pred okresným súdom jeho výzva, aby sa sťažovateľka dostavila na pojednávanie, predstavuje jej šikanovanie a neoprávnené zasahovanie okresného súdu do jej súkromného a rodinného života.

Pokiaľ ide o námietku zaujatosti, základným právom na spravodlivé súdne konanie sa zaručuje určitá kvalita súdneho konania. Jej podstatným prvkom je nestrannosť súdu a sudcu konajúceho vo veci. Táto nestrannosť sa definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti. Možno ju posudzovať z rôznych hľadísk. Možno rozlišovať subjektívny prístup pokúšajúci sa zistiť, čo si sudca myslel *pro foro interno*, a objektívny prístup skúmajúci, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby sa vylúčili akékoľvek pochybnosti v tomto smere. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych znakov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho status alebo funkcie, ktoré vo veci vykonáva. Uplatňuje sa tu teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán. Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, dokiaľ sa

nepreukáže opak. Spravidla je táto nestrannosť zabezpečená predpismi o vylúčení sudcu. V danom prípade správanie sudkyne sa dostalo za hranicu, v ktorej sa prezumuje nestrannosť sudcu. Sudkyňa vôbec nepredložila na rozhodnutie námietku o svojej zaujatosti, správala sa tak, ako keby sťažovateľka takú námietku vôbec neuplatnila. Zároveň odmietla uplatniť postup v konaní, ktorý je určený zákonom, lebo nezastavila konanie vo veci sp. zn. 19 C 373/01.

Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s právom na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a podľa čl. 8 dohovoru nečinnosťou a nesprávnou činnosťou okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/01. Ďalej žiada prikázať okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 373/01 konal v súlade s právom na spravodlivé súdne konanie. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia v sume 35 000 Sk, ako aj náhradu trov jej právneho zastúpenia advokátom v sume 7 492 Sk.

Sťažovateľka napokon žiada, aby ústavný súd pred rozhodnutím vo veci samej vydal predbežné opatrenie, ktorým by zrušil uznesenie okresného súdu o nariadení pojednávania na 29. máj 2007 a uložil okresnému súdu povinnosť zdržať sa nariadovania pojednávania až do rozhodnutia ústavného súdu vo veci.

Z vyjadrenia žalovaného doručeného okresnému súdu 5. mája 2005 vyplýva, že sťažovateľka s ním k 31. júlu 2004 rozviazala štátnozamestnanecký pomer na vlastnú žiadosť.

Z výzvy sťažovateľky doručenej okresnému súdu 16. januára 2007 vyplýva, že žiadala, aby okresný súd konanie o jej žalobe vedené pod sp. zn. 19 C 373/01 zastavil postupom podľa § 104 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, lebo už nie je daný na jej strane naliehavý právny záujem na požadovanom určujúcom výroku, čo treba považovať za taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť.

Z podania sťažovateľky doručeného okresnému súdu 14. marca 2007 vyplýva, že vylúčenie sudkyne z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 19 C 373/01

navrhla pre jej zaujatosť vo veci podľa § 14 ods. 1 v spojení s § 15a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Z oznámenia sťažovateľky doručeného okresnému súdu 13. apríla 2007 vyplýva, že zaplatila súdny poplatok z návrhu na vylúčenie sudkyne pre zaujatosť.

Z predvolania okresného súdu č. k. 19 C 373/01-83 vyplýva, že pojednávanie v právnej veci sťažovateľky proti žalovanému je určené na 29. máj 2007 o 11.00 h s tým, že okresný súd pokladá za potrebné sťažovateľku v konaní vypočuť.

Podľa zistenia ústavného súdu, hoci termín pojednávania okresného súdu vo veci sp. zn. 19 C 373/01 určený na 29. máj 2007 nebol zrušený, okresný súd 2. mája 2007 predložil spis krajskému súdu ako nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke vylúčenia sudkyne z konania a rozhodovania o veci sťažovateľky. Vec je od 3. mája 2007 vedená krajským súdom pod sp. zn. 5 NcC 6/2007 a k 23. máju 2007 nebola ešte rozhodnutá.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Zo skutkového hľadiska treba uviesť, že sťažovateľka uplatňuje dve námietky:

a) Predovšetkým tvrdí, že hoci predmetné súdne konanie vo veci malo byť zastavené podľa § 104 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania spočívajúci v zániku naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, dosiaľ sa tak nestalo a okresný súd úplne zbytočne nariaďuje vo veci pojednávania, pričom sa domáha jej osobnej účasti na pojednávaní.

b) Ďalej tvrdí, že hoci požiadala ešte 14. marca 2007 o vylúčenie sudkyne z prerokovania a rozhodovania veci, do podania sťažnosti nielenže nebolo o žiadosti rozhodnuté, ale nedošlo ani k predloženiu spisu nadriadenému krajskému súdu na rozhodnutie o žiadosti, pričom okresný súd aj bez rozhodnutia o žiadosti hodlá vykonať 29. mája 2007 pojednávanie vo veci samej.

Podľa názoru ústavného súdu nie je v jeho právomoci o merite podanej sťažnosti konať a rozhodnúť.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov. V danom prípade z dôvodov uvedených nižšie právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľky vyplývajúcim z ústavy a dohovoru prináleží všeobecným súdom, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

a) Podstatou argumentácie sťažovateľky v tejto časti sťažnosti je právny názor, podľa ktorého ustanovením § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku požadovaný naliehavý právny záujem na strane žalobcu pre vydanie rozsudku, ktorým by sa určilo, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, treba považovať za podmienku konania v zmysle § 103 a § 104 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku. Podľa názoru sťažovateľky pre splnenie podmienok konania je okrem iných podmienok potrebné aj to, aby naliehavý právny záujem existoval tak v čase podania žaloby, ako aj v čase rozhodovania súdu o nej. V negatívnom prípade nemôže súd rozhodnúť vo veci samej (žalobe vyhovieť, resp. žalobu zamietnuť), ale musí bez rozhodnutia vo veci samej konanie zastaviť. Z podanej sťažnosti je

zrejme, že sťažovateľka považuje tento právny názor za celkom jednoznačný a nepripúšťa k nemu žiadnu alternatívu. Napriek tomuto jednoznačne formulovanému právnemu názoru sťažovateľka neuvádza nijakú judikatúru všeobecných súdov, ktorá by vyjadrovala identické stanovisko.

Z pohľadu ústavného súdu treba uviesť, že argumentácia sťažovateľky nastoľuje otázku, či existenciu naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku nemožno považovať (na rozdiel od právneho názoru vyjadreného sťažovateľkou) za súčasť aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, teda za súčasť tých skutočností, ktoré musia byť naplnené, aby bolo možné určovacej žalobe vo veci samej vyhovieť. Inak povedané, nedostatok naliehavého právneho záujmu z tohto pohľadu nevedie k zastaveniu konania, ale k zamietnutiu žaloby vo veci samej pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu.

Vyriešenie naznačeného právneho problému je celkom jednoznačne v právomoci okresného súdu, a preto to nemôže byť úlohou ústavného súdu. Neprichádza teda do úvahy, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v zmysle právneho názoru sťažovateľky. Pokiaľ stanovisko, ktoré v tejto otázke okresný súd zaujme, nebude v súlade s právnym názorom sťažovateľky, bude mať táto možnosť domáhať sa zastavenia konania v odvolacom konaní pred krajským súdom. To tiež vylučuje právomoc ústavného súdu.

b) Sťažovateľka považuje za porušenie označených článkov ústavy a dohovoru skutočnosť, že okresný súd hodlá konať vo veci samej na pojednávaní bez toho, aby bolo ešte predtým rozhodnuté o jej žiadosti o vylúčenie sudkyne z prerokovania a rozhodovania jej veci.

Treba uviesť, že je nepochybnou povinnosťou všeobecného súdu žiadosť účastníka podľa § 15a Občianskeho súdneho poriadku predložiť nadriadenému súdu v lehote vyplývajúcej z § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Pokiaľ sa tak nestane, hoci nejde o niektorú zo situácií uvedených v § 15a ods. 4 a 5 Občianskeho súdneho poriadku, a súd ďalej koná vo veci samej bez rozhodnutia o žiadosti, porušuje tým základné právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie. Účastník konania sa môže v tejto súvislosti domáhať

ochrany označeného základného práva pred odvolacím súdom, pretože uvedenú situáciu treba považovať za odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku, resp. za odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku.

Keďže aj v tomto prípade poskytnutie ochrany označeným základným právam je v právomoci všeobecných súdov, právomoc ústavného súdu nie je daná.

Nad rámec uvedených úvah ústavný súd ešte dodáva, že podľa jeho zistenia okresný súd 2. mája 2007 predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o žiadosti sťažovateľky. Keďže zároveň nezrušil termín pojednávania stanovený na 29. máj 2007, pravdepodobne predpokladá, že do tohto termínu bude o žiadosti rozhodnuté. To znamená, že namietané porušenie základného práva už nie je dané, lebo okresný súd, hoci s oneskorením, svoju povinnosť splnil. Samotné nedodržanie zákonnej 10-dňovej lehoty na predloženie spisu nie je porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie. Treba ho považovať za prieťah v konaní. Vzhľadom na predmet tohto konania, ako ho sťažovateľka vymedzila v sťažnosti, nie je potrebné, aby sa ústavný súd hodnotením tohto prieťahu bližšie zaoberal.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol v celom rozsahu, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať návrhom sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2007